

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА МОВОЗНАВСТВА ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ТА ЕТИКА СУЧАСНИХ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія
Форма навчання	денна
Рік навчання	I (перший), 2 семестр
Статус дисципліни	обов'язкова
Пререквізити	загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Вступ до мовознавства», «Аналіз художнього тексту», «Основи наукових досліджень», «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі», «Сучасні теорії мовленнєвої комунікації»)
Постреквізити	Знання можуть бути використані під час практичної підготовки здобувачів, написання науково-дослідної магістерської роботи
Технічне обладнання та програмне забезпечення	Moodle, DSpace Repository Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор

Відомості про розробників, які викладають навчальну дисципліну

Назва курсу	Методика та етика сучасних наукових досліджень
Викладач (-і)	Габідулліна Алла Рашатівна, д.філол.наук, проф. Колесніченко Олена Леонідівна, к.ф.н., доц.
Контактний тел.	+38 050 2922276 +38 050 5802509
E-mail	a.gabidullina@forlan.org.ua o.kolesnichenko@forlan.org.ua
Формат курсу	очний (offline)

Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.
--------------	--

1. Опис навчальної дисципліни.

Дисципліна «Методика та етика сучасних наукових досліджень» забезпечує магістрантам теоретичні знання з методології наукових і насамперед лінгвістичних досліджень; навчає їх орієнтуватися в етапах історії світового та вітчизняного мовознавства як зміні лінгвістичних парадигм, дає знання про сучасний стан і перспективи лінгвістичної методології, закладає розуміння основних положень, підходів, наукових концепцій у цій сфері; формує вміння застосовувати на практиці різні методики лінгвістичного дослідження; виробляє навички вільного оперування метамовою лінгвістики, відповідною загальнонауковою та лінгвістичною термінологією.

2. Цілі та завдання курсу.

Метою навчальної дисципліни є поглиблення знань магістрантів у різних сферах сучасного науково-лінгвістичного знання; ознайомлення з методами, підходами, інструментарієм, метамовою новітніх мовознавчих дисциплін: лінгвокультурології, лінгвокогнітології, лінгвокомунікативістики, дискурсології тощо; формування навичок пов'язування теоретичних знань з практикою лінгвістичного аналізу емпіричних мовних фактів; розвиток креативних здібностей магістрантів; розвиток вмінь адекватної інтерпретації наукового дискурсу.

Завдання:

- ознайомити з новими галузями мовознавства, що отримали поширення протягом останніх десятиліть;
- висвітлити характеристику головних напрямків лінгвістики у новій парадигмі знання;
- ознайомити із категорійно-понятійним апаратом лінгвометодології;
- навчити аналізувати ключові проблеми та спірні питання лінгвістичних дисциплін у сучасній науковій парадигмі;
- визначити методологічні засади сучасного мовознавства, пізнавальні настанови, принципи і процедури дослідницької діяльності.

3. Програмні компетентності та результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей і програмних результатів відповідно до освітньої програми.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузях середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних галузевих знань, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність організувати і здійснювати освітню діяльність на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії освіти, здатність аналізувати, оцінювати та застосовувати сучасні наукові досягнення;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним;
- здатність до міжособистісної взаємодії, ефективної комунікативної діяльності, роботи в команді та автономно;
- здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній та науковій діяльності;
- здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети;
- здатність мислити абстрактно, аналізувати, синтезувати, узагальнювати й систематизувати.
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові:

- здатність самостійно опановувати нові знання за спеціальністю, оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- вільне володіння категоріально-понятійним інструментарієм у галузі філологічної, методичної та психологічної науки для використання у професійній діяльності;
- здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної лінгвістики;
- здатність здійснювати дослідження в галузі мовознавства;
- здатність аналізувати та порівнювати результати досліджень вітчизняних й іноземних дослідників з обраної тематики;
- здатність виконувати науково-дослідницькі проекти з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань;
- брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).

Результати навчання: згідно з вимогами освітньо-професійної програми компетентності здобувач у результаті вивчення курсу повинен:

- здійснювати самостійний пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації та професійно важливих знань із різних джерел;
- застосовувати знання про сучасні інформаційні технології, медіаосвіту і медіаграмотність у професійній діяльності;
- розв'язувати завдання, пов'язані з обробкою інформації; демонструвати здатність успішно продовжувати освіту впродовж усього життя.
- уміти планувати, організувати, здійснювати і презентувати дослідження

та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі, дотримуючись правил професійної етики та академічної доброчесності;

- генерувати нові ідеї для вирішення практичних професійних завдань, зокрема в міждисциплінарних галузях, володіти комп'ютерною та інформаційною культурою;
- ефективно використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, лінгвістики та літературознавства.

4. Рекомендовані джерела інформації.

Основна література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 344 с.
2. Габідулліна А.Р., Колесніченко О.Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень: навчальний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 322 с.
3. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк: ДонНУ, 2006. 338 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для вузів. К.: Кондор, 2003. 189 с.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
6. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: посібник для вузів. К.: Академвидав, 2004. 208 с.

Додаткова література

1. Белова А.Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у ХХІ столітті. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. К.: Логос, 2006. № 1. С. 22-32.
2. Кочерган М.П. Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 24-29
3. Сахарчук Л.І. Методологія комунікативних досліджень. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2006. 214 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
5. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
6. Слухай Н.В. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні: навч. посібник. К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка. 184 с.

5. Процес навчання, інформаційний обсяг дисципліни.

Навчання на курсі відбувається в форматі лекційних, практичних занять.

Загальна кількість годин/кредитів: 90 год. / 3 ECTS; лекційні заняття – 20 год., практичні заняття – 16 год.; самостійна робота – 54 год.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія наукових досліджень. Основні поняття.	2
2	Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень.	2
3	Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.	2
4	Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство.	2
5	Методи структурної лінгвістики	2
6	Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи.	2
7	Соціолінгвістика. Методи дослідження.	2
8	Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження.	2
9	Гендерна лінгвістика. Методи дослідження.	2
10	Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства.	2
		20

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практичне заняття №1. Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів.	2
2	Практичне заняття №2. Методи дискурсивних досліджень.	2
3	Практичне заняття №3. Педагогічна лінгвістика	2
4	Практичне заняття №4. Політична лінгвістика.	2
5	Практичне заняття №5. Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.	2
6	Практичне заняття №6. Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства.	2
7	Практичне заняття № 7-8. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	4
		16

Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лекція 1. Методологія наукових досліджень. Основні поняття.	2
2	Лекція 2. Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень..	2
3	Лекція 3. Лінгвістика та її об'єкт. Мета лінгвістичних досліджень. Наукові парадигми в мовознавстві.	2
4	Лекція 4. Методи лінгвістичної компаративістики. Порівняльно-історичне мовознавство.	2
5	Лекція 5. Методи структурної лінгвістики.	2
6	Лекція 6. Антропоцентрична парадигма в сучасній лінгвістиці. Лінгвокультурологія та її методи.	2
7	Лекція 7. Соціолінгвістика. Методи дослідження.	2
8	Лекція 8. Психолінгвістика. Нейролінгвістика. Методи дослідження.	2
9	Лекція 9. Гендерна лінгвістика. Методи дослідження.	2
10	Лекція 10 Лінгвістична типологія та її методи. Методи перекладознавства.	2
11	Практичне заняття №1. Витоки прагмалінгвістики. Теорія мовної гри. Теорія мовленнєвих актів.	4
12	Практичне заняття №2. Методи дискурсивних досліджень.	4
13	Практичне заняття №3. Педагогічна лінгвістика	4
14	Практичне заняття №4. Політична лінгвістика.	4
15	Практичне заняття №5. Комп'ютерна лінгвістика. Загальне уявлення про комп'ютерну лінгвістику. Корпусна лінгвістика.	4
16	Практичне заняття №6. Юридична лінгвістика як розділ прикладного мовознавства.	4
17	Практичне заняття № 7-8. Методологічний апарат лінгвістичних досліджень.	10
	Разом	54

6. Політика курсу заснована на політиці ГІМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну добросовісність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання регламентується Положенням про організацію освітнього процесу.

Вивчення навчальної дисципліни «Методика та етика сучасних наукових досліджень» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з лінгвістичних джерел, знання основних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Політика академічної доброчесності здобувачів і викладачів регламентується Положенням про академічну доброчесність, Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, Положенням про самостійну роботу.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

7. Політика та критерії оцінювання.

Вивчення курсу завершується складанням диференційного заліку.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усне опитування;
- тестові завдання;
- самостійні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань;
- контрольні роботи змістових модулів;
- проектні завдання;
- контрольні роботи.

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Методика та етика сучасних наукових досліджень» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий

семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень здобувачів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання практичних занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модулю. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Кількість КТ - 4

Коефіцієнт КТ – 0,15

Кількість КРЗМ – 2

Коефіцієнт КРЗМ – 0,2

Кількість ЗМ – 2

Вид підсумкового контролю: диференційний залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ № 1	усне опитування	Практичне заняття №1
2.	КТ № 2	усне опитування	Практичне заняття № 3
3.	КРЗМ №1	тестування	Практичне заняття № 5
4.	КТ № 3	усне опитування	Практичне заняття № 6
5.	КТ № 4	усне опитування	Практичне заняття № 8
6.	КРЗМ № 2	тестування	Практичне заняття № 9

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2			
КТ 1	КТ 2	КРЗМ 1	КТ 3	КТ 4	КРЗМ 2	100
15	15	20	15	15	20	

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів із дисципліни

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює лінгвістичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку лінгвістичних явищ, проявляє високу мовну

культуру; має навички проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; виконує аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень в галузі мовознавства.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує лінгвістичну інформацію, може назвати основні лінгвістичні школи та напрями, коректно формулювати наукову проблему та дослідницькі завдання, визначає актуальність та новизну наукової роботи; відбирає необхідну інформацію і фактичний матеріал для підготовки та проведення дослідження відповідно до поставленої мети та визначених завдань; умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв’язання навчальної проблеми, виявляє розуміння мовних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує лінгвістичні явища і процеси, встановлює синхронність; володіє здатністю аналізу та порівняння результатів досліджень вітчизняних й іноземних дослідників з обраної тематики; може назвати основні лінгвістичні школи та напрями, коректно формулювати наукову проблему та дослідницькі завдання, визначає актуальність та новизну наукової роботи; відбирає необхідну інформацію і фактичний матеріал для підготовки та проведення дослідження відповідно до поставленої мети та визначених завдань; умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, виконує аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень в галузі мовознавства; порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює мовні явища та діяльність науковців, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, умотивовано обирає та застосовує спеціальні й загальнонаукові методи для проведення наукового дослідження; може назвати більшість мовознавчих робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення лінгвістичних шкіл та напрямів, аналізує мовні факти, характеризує причинно-наслідкові зв’язки між ними у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину наукових джерел, може назвати п’ять-шість мовознавчих робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, може назвати до п’яти робіт з мовознавства.

70 балів – здобувач в цілому відтворює мовний матеріал теми, може дати стислу характеристику лінгвістичного явища, загалом правильно вживає лінгвістичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей мовного процесу, визначає три - чотири лінгвістичних джерела, може назвати дві-три мовознавчі роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача

аналізує мовні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві мовознавчі роботи.

60 балів – здобувач має загальне уявлення про методи наукових досліджень, може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення лінгвістичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні лінгвістичні школи та напрями, здатен визначити один-два мовознавчих джерела, мовний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач не має загального уявлення про методи наукових досліджень, але вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати мовні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про мовне явище, не вміє порівнювати мовні факти та діяльність учених, володіє матеріалом на рівні окремих відповідей складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом лінгвістичного матеріалу, здобувач не має загального уявлення про методи наукових досліджень, може назвати одну-дві мовознавчі школи.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82–89	Добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75–81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67–74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1–34			F	з обов'язковим повторним курсом